

URĂ, PRIETENIE,
DRAGOSTE, CĂSĂTORIE

Cu ani în urmă, înainte ca trenurile să înceteze să circule pe o mulțime de căi ferate secundare, o femeie cu o frunte înaltă, plină de pistrui, și cu o aură de cârlionți roșcați intră în clădirea gării și întrebă cum putea să trimită mobilă cu trenul.

Șeful de gară încerca deseori să se ia nițeluș de femei, mai ales de cele simple, cărora așa ceva părea să le placă.

– Mobilă? spuse el, ca și cum n-ar mai fi auzit de așa ceva în viața lui. Aha. Să vedem! Despre ce mobilă e vorba?

O masă de sufragerie cu șase scaune. Un dormitor complet, o canapea, o măsuță de cafea, măsuțe de zi-are, un lampadar. Plus o vitrină și un bufet.

– Aoleu! Cât pentru o casă întreagă.

– Nu chiar, spuse ea. Mobilă de bucatărie nu e deloc, și e doar un singur dormitor.

Dinții îi stăteau înghesuiți în față, parcă pregătiți să se ia la hartă.

– O să aveți nevoie de camion, spuse el.

– Nu, vreau s-o trimit cu trenul. Merge spre vest, spre Saskatchewan.

Îi vorbea cu voce tare, ca și cum el ar fi fost surd sau prost, și era ceva în neregulă cu felul cum pronunța cuvintele. Un accent. El se gândi la olandeză – olandezii se mutau pe atunci prin părțile acelea –, dar

ea nu era chiar atât de voinică și nici nu avea pielea rozalie sau părul blond al femeilor din Olanda. S-ar fi putut să aibă sub patruzeci de ani, dar ce conta? Nu era nici pe departe o frumusețe.

Bărbatul deveni deodată foarte pragmatic.

– În primul rând o să aveți nevoie de camion ca să aducă mobila aici, de acolo de unde o luați. Și ar fi mai bine să vedem întâi dacă e o localitate din Saskatchewan pe unde trece trenul. Altfel va trebui să aranjați să o preia cineva, de pildă, din Regina.

– Trebuie să ajungă la Gdynia, spuse ea. Și pe acolo trece trenul.

El luă un mers al trenurilor pătat de grăsime din cuiul unde stătea agățat și o întrebă cum se scrie numele orașului. Ea apucă atunci creionul care atârna și el de o sfoară și scrisese pe o bucată de hârtie din poșetă: GDYNIA.

– Știți ce naționalitate e?

Ea spuse că nu¹.

El luă înapoi creionul ca să urmărească rândurile din mersul trenurilor.

– O mulțime de localități sunt cehești, ungurești, ucrainene, spuse el, și chiar în clipa aceea îi trecu prin cap că ea ar fi putut avea vreuna dintre aceste origini. Ei și ce, nu făcea decât să afirme un lucru perfect real.

– Uite-l, e într-adevăr, e pe linie.

– Da, spuse ea. Vreau să le trimit vineri – se poate?

– Noi le putem trimite, dar nu vă pot spune exact în ce zi vor ajunge, răspunse el. Depinde de priorități. O să le aștepte cineva acolo?

– Da.

¹ Gdynia este unul dintre principalele porturi ale Poloniei.
(n.tr.)

– E un tren mixt vineri, la două și optsprezece după-amiaza. Camionul poate veni să ridice mobila vineri dimineată. Locuiți aici în oraș?

Ea dădu din cap și scrise adresa: Strada Expoziției nr. 106.

Casele din oraș primiseră nu demult numere, și șeful de gară nu-și putu imagina pe unde venea adresa aceasta, deși știa unde se află Strada Expoziției. Dacă ea ar fi rostit atunci numele McCauley, poate că el ar fi devenit mai interesat și lucrurile ar fi luat o altă întorsătură. În oraș existau multe case noi, construite după terminarea războiului – deși localnicii le numeau „case de război”. Șeful de gară presupuse că era vorba de una dintre acelea.

– Plătiți la expediere, spuse.

– Vreau și un bilet pentru mine înșămi, în același tren. Vineri după-amiază.

– Mergeți tot acolo?

– Da.

– Puteți lua același tren până la Toronto, dar apoi trebuie să așteptați Transcontinentalul, care pleacă la zece treizeci noaptea. Vreți la vagon de dormit sau la vagon obișnuit? În vagonul de dormit aveți pat rezervat, în cel obișnuit aveți doar loc pe scaun.

Ea spuse că voia loc pe scaun.

– Așteptați la Sudbury trenul de Montréal, dar nu vă dați jos acolo, o să vă treacă pe altă linie și o să cupleze vagoanele de Montréal. De acolo mergeți mai departe până la Port Arthur și apoi la Kenora. Nu vă dați jos până la Regina, dar acolo va trebui să coborâți și să luați trenul local.

Ea dădu din cap ca și cum îl aștepta să treacă la treabă și să-i dea biletul.

Încetinind puțin, el adăugă:

– Dar nu pot să vă promit că mobila o să ajungă în același timp cu dumneavoastră. N-aș crede să sosească decât după o zi sau două. Totul depinde de priorități. O să vă aștepte cineva?

– Da.

– Bun. Pentru că nu va fi probabil cine știe ce gară. Orășelele alea de acolo nu-s ca aici. Sunt în general niște chestii destul de rudimentare.

Ea plătea acum pentru bilet dintr-un sul de bancnote ținute într-un săculeț de pânză, în poșetă. Ca o doamnă de pe vremuri. Își numără și restul. Dar nu așa cum l-ar fi numărat o doamnă de pe vremuri – îl ținu în mână și-l cercetă scurt din ochi, dar era limpede că nu-i scăpase nici o monedă. Apoi se întoarse să plece, nepoliticoasă, fără să-și ia la revedere.

– Pe vineri! îi strigă el din urmă.

Ea purta o haină lungă și cenușie în ziua aceea caldă de septembrie, o pereche de pantofi butucănoși cu șiret și șosete până la gleznă.

Șeful de gară tocmai își turna niște cafea din termos când ea se întoarse și bătu cu degetele în ghișeu.

– Mobila mea, spuse. E în stare foarte bună, aproape nouă. N-aș vrea să ajungă zgâriată, sau lovită, sau vătămată în vreun fel. Și n-aș vrea nici să miroasă a paie și a vaci.

– Aha, spuse el. Compania de căi ferate face de multă vreme expediții de mărfuri. Și să știți că nu folosesc pentru mobilă aceleași vagoane pe care le folosesc pentru vaci.

– Aș vrea să ajungă la destinație exact așa cum o trimit eu de aici.

– Cum să vă spun? Când cumpărați mobila de la magazin nu e la fel? V-ați gândit vreodată cum ajunge acolo? Doar n-a fost făcută în prăvălie, nu? A fost făcută undeva într-o fabrică, și de acolo trimisă la

magazin – cel mai probabil cu trenul. Deci, dacă așa stau lucrurile, nu e de la sine înțeles că oamenii ăștia se pricep să aibă grijă de mobilă?

Ea se uita în continuare la el fără zâmbet, fără să-și recunoască în vreun fel nerozia de femeie.

– Sper, spuse. Sper că se pricep.

Șeful de gară ar fi zis, fără să stea măcar pe gânduri, că știe pe toată lumea în oraș. Ceea ce însemna că îi cunoștea cam pe jumătate. Și majoritatea celor pe care îi cunoștea erau orășenii esențiali, cei cu adevărat „de-ai locului“, care nu veniseră de ieri, de azi și n-aveau de gând să se mute de acolo. Pe femeia care pleca în Saskatchewan nu o știa pentru că ea nu mergea la biserica lui, nu-i învăța pe copiii lui la școală, nu lucra în nici unul din magazinele, restaurantele ori birourile în care intra el. Și nici nu era căsătorită cu vreunul dintre bărbații pe care-i cunoștea el din Elks, sau Oddfellows, sau Lions Club, sau Legion¹. Uitându-se la mâna ei stângă în timp ce își scotea banii, el își dăduse imediat seama – și nu fusese deloc mirat – că nu era măritată. Cu pantofii aceia și cu șosetele până la gleznă în loc de ciorapi, fără pălărie și fără mănuși în miezul zilei, femeia ar fi putut foarte bine să vină de pe la vreo fermă. Și totuși, nu șovăise așa cum fac de obicei fermierii, nu fusese stânjenită. Nu avea maniere de țară – de fapt, nu avea nici un fel de maniere. Pe el îl tratase ca pe un robot furnizor de informații. În plus, scrisese o adresă din oraș – Strada

¹ The Elks Lodge (Loja Elanului), The Order of Oddfellows (Ordinul Oddfellows), Lions Club (Clubul Leului) și Royal Canadian Legion (Legiunea Regală Canadiană) sunt organizații de întraajutorare și de tip club deschise cu precădere sau exclusiv bărbaților. (n.tr.)

Expoziției. Cel mai mult îi amintea de o călugăriță modest îmbrăcată pe care o văzuse la televizor vorbind despre munca ei de misionariat, făcută pe undeva prin junglă – probabil că acolo își scotea hainele de măicuță pentru că îi era mai ușor să se cațere peste tot în patru labe. Zâmbea din când în când ca să arate că religia ei ar fi trebuit să-i facă pe oameni fericiți, dar în cea mai mare parte a timpului își privise publicul ca și cum ar fi fost convinsă că restul oamenilor existau pe lume în primul rând pentru ca ea să aibă cui da ordine.

Mai era un lucru pe care Johanna voia să-l facă și pe care îl tot amânase. Trebuia să intre în magazinul de haine numit Milady's și să-și cumpere o ținută de ocazie. Nu fusese niciodată acolo. Când avea ceva de cumpărat – șosete, de pildă –, se ducea la Callaghans. Avea o sumedenie de lucruri moștenite de la doamna Willets, precum haina aceasta, care avea s-o țină la nesfârșit. Iar Sabitha – fata de care avusese grijă în casa domnului McCauley – primise întruna haine scumpe care le rămăseseră mici verișoarelor ei mai mari.

În vitrina de la Milady's, două manechine purtau costume cu fuste scurte și sacouri cu umeri pătrățoși. Unul dintre ele, galben-ruginiu, celălalt, de un verde cald, intens. Frunze mari de arțar în culori stridente fuseseră împrăștiate la picioarele manechinelor și lipite ici-colo pe geamul vitrinei. La vremea când majoritatea oamenilor aveau grijă să grebleze frunzele, să le adune în grămezi și să le dea foc, aici ele erau puse la loc de cinste. O inscripție cu litere negre unduitoare se întindea diagonal pe geam: *Eleganță și simplitate – moda toamnei.*

Johanna deschise ușa și intră.

Chiar înaintea ei, o oglindă înaltă o măsură din cap până-n picioare în haina de bună calitate, lungă, dar informă, a doamnei Willets, de sub care ieșeau aproximativ zece centimetri de picioare grosolane, până ceva mai sus de gleznelor acoperite de șosete.

Făceau asta intenționat, bineînțeles. Instalaseră oglinda acolo ca să-ți dea o imagine deplină și imediată a propriilor deficiențe și să poți trage – sperau ei – fără întârziere concluzia că trebuie să cumperi ceva ca să schimbi această imagine. Un truc atât de fățiș, că ar fi făcut-o să se răsucescă pe călcâie și să iasă dacă n-ar fi venit aici hotărâtă, știind ce anume avea de cumpărat.

De-a lungul unui perete era un rassel cu rochii de seară, potrivite toate pentru frumusețile balului, în nuanțe vapoase și croite din tul și tafta. Și în spatele lor, într-o vitrină de sticlă, ca să nu poată fi atinse de degete profane, o jumătate de duzină de rochii de mireasă, toate o spumă albă, ori satin de culoarea vanilie, ori dantelă ivorie, brodate cu mărgelușe de argint sau cu perle mărunte. Corsaje minuscule, decolteuri sinuoase, fuste ample. Nici măcar când fusese tânără Johanna nu și-ar fi putut vreodată închipui pentru sine o asemenea extravaganță, nu doar în materie de bani, ci și de așteptări, de speranță absurdă în transfigurare, în extaz.

Abia după două sau trei minute apăru cineva. Poate că aveau un vizor undeva și o spionau, considerând că nu era genul lor de clientă și sperând că avea să plece.

Dar ea nu pleca. Ieși din raza oglinzii – pășind de pe linoleumul din fața ușii pe un covor luxos –, și, într-un sfârșit, draperia din fundul magazinului se dădu la o parte și de după ea ieși Milady însăși, îmbrăcată într-un costum negru cu nasturi scilpitori. Tocuri

înalte, glezne subțiri, portjartierul până în talie atât de strâns încât ciorapii îi scrâșneau, părul blond-auriu pieptănat lins pe spate, lăsând vederii fața machiată.

– Mă gândeam să încerc costumul din vitrină, spuse Johanna cu o voce pe care și-o antrenase din timp. Cel verde.

– Ah, e un costum superb, spuse femeia. Cel din vitrină este mărimea zece. Dumneavoastră păreți... cred că un paisprezece, nu?

O luă înaintea Johannei, cu ciorapii foșnind, către latura unde erau atârinate hainele obișnuite, costumele și rochiile de zi.

– Aveți noroc. Am găsit și un paisprezece.

Primul lucru pe care îl făcu Johanna fu să se uite la eticheta de preț. Cel puțin de două ori mai mult decât se așteptase – iar ea n-avea de gând să-și ascundă părerea.

– E destul de scump.

– Este o lână foarte fină. Femeia căută leneș până găsi eticheta cu compoziția materialului, apoi citi o descriere pe care Johanna n-o ascultă cu adevărat, pentru că apucase tivul ca să inspecteze calitatea finisajului.

– E ușoară ca mătasea, dar are o rezistență de fier. Vedeți că e dublată peste tot, are o căptușeală minunată de mătase în amestec cu nailon. N-o să vă treziți niciodată că începe să vă atârne la spate și să-și piardă forma, cum fac costumele ieftine. Uitați-vă la manșetele și gulerul de catifea și la nasturii aceștia mărunți îmbrăcați în catifea de pe mânecă.

– I-am văzut.

– Astea sunt genul de detalii pentru care plățiți, altfel n-o să le găsiți niciodată. Mie îmi place la nebunie textura catifelei. Și e numai pe cel verde, să știți –

cel de culoarea piersicii nu are așa ceva, deși e la același preț.

Într-adevăr, în ochii Johannei, gulerul și manșetele de catifea erau cele care dădeau costumului aerul acela subtil luxos și o făceau să râvnească la el. Dar n-avea de gând să se trădeze.

– În cazul ăsta, aș vrea să-l încerc.

La urma urmei, pentru asta venise pregătită. Cu lenjerie intimă curată și cu subsuorile tamponate cu pudră de talc.

Femeia avu suficientă înțelepciune ca s-o lase singură în cabina de probă intens luminată. Johanna se feri de oglindă ca de foc până când își îndreptă fusta și-și încheie sacoul.

La început se uită pur și simplu la costum. Costumul n-avea nimic. Și mărimea i se potrivea – fusta era mai scurtă decât ceea ce obișnuia ea să poarte, dar, la urma urmei, ceea ce purta ea de obicei nu se asorta cu moda de acum. Costumul era perfect în regulă. Problema era felul cum arăta, în comparație cu el, restul corpului ei, neacoperit. Gâtul ei, și fața, și părul, mâinile ei mari și picioarele groase.

– Cum vă descurcați? Îmi dați voie să arunc o privire?

„N-ai decât să arunci câte vrei“, se gândi Johanna, „din coadă de câine sită de mătase nu se face, după cum ai să te convingi singură“.

Femeia se uită dintr-o parte, apoi din cealaltă.

– Bineînțeles, veți avea nevoie de ciorapi și de pantofi cu toc. Cum vi se pare? E comod?

– Costumul e bun, spuse Johanna. Costumul n-are nimic.

În oglindă, chipul femeii se schimbă. Abandonă zâmbetul de până atunci. Deveni decepționat și obosit, dar mai cumsecade.